

Συνέχιση των εργασιών του ΙΒ΄ Πανελληνίου Λειτουργικού Συμποσίου
(29/9/2010).

Συνεχίσθηκαν χθες 28 Σεπτεμβρίου οι εργασίες του ΙΒ΄ Πανελληνίου Λειτουργικού Συμποσίου Στελεχών Ιερών Μητροπόλεων, το οποίο διοργανώνει η Ιερά Μητροπόλεως Δημητριάδος και Αλμυρού, στα Μελισσιάτικα Νέας Ιωνίας Βόλου. Γενικό θέμα του Συμποσίου, το οποίο έχει θέσει υπό την αιγίδα του ο Μά είναι:

«ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΟΙ

ΟΡΟΣΗΜΑ

ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ»

Το πρωί τελέσθηκε στο Μητροπολιτικό - Καθεδρικό Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Βόλου η Θεία Λειτουργία, με τη συμμετοχή όλων των εκπροσώπων – συνέδρων

Κατόπιν στο Συνεδριακό Κέντρο της Ιεράς Μητροπόλεως συνεχίσθηκαν οι εργασίες του Συμποσίου σε Δεύτερη Συνεδρία με προεδρεύοντα τον Καθηγητή της Αρχιμανδρίτη κ. Νικόλαο Ιωαννίδη κατά την οποία ομίλησαν οι παρακάτω αναφερόμενοι με τα εξής θέματα:

Κατά την δεύτερη αυτή συνεδρία ανεγνώσθη υπό του Πανοσιολογιώτατου Αρχιμανδρίτου κ. Βαρνάβα Θεοχάρη, Γραμματέως της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής πρωτοπρεσβυτέρου κ. Δημητρίου Τζέρπου, αναπληρωτού καθηγητού της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, λόγω ασθένειας αυτού με θέμα: «Η Λατρεία κατά τούς Δ΄ και Ε΄αι. ».

Ο Αιδεσιμολογιώτατος Εισηγητής εμπεριστατωμένα ανέφερε στην αναγνωσθείσα εισήγησή του ότι: «Πρόκειται, δηλαδή, για το λειτουργικό έργο όλων εκείνων Εκκλησίας» κατά την εν λόγω περίοδο, και διακρίθηκαν για την αγιότητα του βίου και την ορθοδοξία της πίστewς, όπως είναι ο Μ. Αθανάσιος, ο Κύριλλος Ιερ Θεολόγος, ο Γρηγόριος Νύσσης, ο ιερός Χρυσόστομος, ο Αμφιλόχιος Ικονίου, ο Επιφάνιος Κύπρου, ο συγγραφέας των λεγομένων αρεοπαγιτικών συγγραμμάτων

α) Ο Μ. Βασίλειος είναι κατά κοινή ομολογία των ερευνητών ο «λειτουργικώτερος» και κατά συνέπεια ο αντιπροσωπευτικώ-τερος των Πατέρων της περιόδου β) Το όνομά του συνδέεται άμεσα, μεταξύ πολλών άλλων, και με τη φερώνυμη βυζαντινή λειτουργία, γ) Το κύρος που προσδίδει στο Μ. Βασίλειο η όλη θεολογική και ποιμαντική συνεισφορά του στη ζωή της Εκκλησίας τον κατέστησε σταθερό σημείο αναφορά

Αναλύοντας περαιτέρω το ζήτημα ανέφερε ότι: «Για να κατανοήσουμε καλλίτερα την ακολουθήσασα ιδιαίτερη ενασχόληση του Μ. Βασιλείου με την λατρεία τ προς αυτήν, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι γενικά η εποχή του είναι κατεξοχήν εποχή λειτουργικής δημιουργίας.

Είναι προφανές με βάση τα ανωτέρω ότι η πλέον επείγουσα παρέμβαση της Εκκλησίας στα της λειτουργικής της ζωής κατά την αρξαμένη νέα περίοδο, ήταν λειτουργικής της παράδοσης, η οποία μέχρι την εποχή αυτή ήταν κατά το μάλλον και ήττον ακατάγραφη και ρευστή.

«Ο Μ. Βασίλειος διδάσκει κατ αρχήν, ότι η τήρηση της άγραφης γενικά εκκλησιαστικής παράδοσης συνιστά αποστολική διδασκαλία (Α Κορ. 11,2 / Β Θεσ. 2,15 γραπτού τμήματός της, που είναι η Αγία Γραφή.

Εμβραθύνοντας έτι πλέον στην προβληματική του θέματος, ανέφερε τα εξής: «ο Μ. Βασίλειος, αναφέρεται σε «εγκαταρριζωμένες» από τη χρήση μέσα στην πα χαρακτήρα θεσμού, όπως είναι το σημείο του Σταυρού, η προς ανατολάς στροφή κατά την ώρα της προσευχής, η επίκληση του Αγίου Πνεύματος κατά τον κι ύδατος, του ελαίου, του χρίσματος, η δι΄ ελαίου χρίση και η τριττή στο ύδωρ κατάδυση και ανάδυση του βαπτιζομένου, η αποκήρυξη του σατανά και των αγ κ.α.

Μάρτυρας αυτής της ρευστότητας της λειτουργικής παραδόσεως, είναι και ο ίδιος ο Μ. Βασίλειος, ο οποίος ομιλώντας για την εποχή του μας πληροφορεί, ότι απολυπραγμονήτω και απεριεργάσω σιγή διεφύλαξαν».

Συμπερασματικά, κατέληξε ότι: «Αν τελικά θα θέταμε το ερώτημα ποια είναι η ουσιαστικώτερη συμβολή των μεγάλων πατέρων του 4ου και 5ου αι. στη διαμέ επιφύλαξη θα απαντούσαμε ότι πρόκειται για την εκκλησιολογική διάσταση και προοπτική της, όπως αυτή ξεδιπλώνεται αριστουργηματικά στη φερώνυμη τ κατά ένα μοναδικό τρόπο την παρουσία του Κυρίου «εν τη κλάσει του άρτου».

Ο δεύτερος εισηγητής Αιδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβυ-τερος κ. Θεόδωρος Κουμαριανός, Λέκτωρ της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών ανέτ Υπομνήματα) από τον ΣΤ΄ έως τον ΙΒ΄ αιώνα». Ο ομιλητής ανέφερε ότι: «Τέσσερα είναι τα βασικά ερμηνευτικά υπομνήματα περί της Θείας Λειτουργίας, τα οπο που είναι η εποχή της δημιουργικής ακμής της λειτουργικής ζωής της Εκκλησίας.

Πρώτο το «Περί Εκκλησιαστικής Ιεραρχίας» των Αρεοπα-γιτικών Συγγραμμάτων (τέλη ε΄ με αρχές του στ΄ αιώνας).

Δεύτερο η «Μυσταγωγία» του αγίου Μαξίμου (580-662).

Τρίτο η «Εξήγησις της θείας λειτουργίας» η «Ιστορία μυσταγωγική εκκλησιαστική» η «Ιστορία εκκλησιαστική και μυστική θεωρία» του αγ. Γερμανού Α΄, πατριό Τέταρτο η «Προθεωρία κεφαλαιώδης» δύο επισκόπων Ανδίδων της Παμφυλίας, Νικολάου και Θεοδώρου, κατά τα τέλη του ια΄ με αρχές του ιβ΄ αιώνας.

Τα συγγράμματα αυτά αντιπροσωπεύουν δύο μεθόδους ερμηνείας της Θείας Λειτουργίας. Πρώτη η εικονολογική, η εσχατολογική μέθοδος, σύμφωνα με την ε προς την ένωσή της με τον Θεό ή ως εκκόνα της πορείας όλης της δημιουργίας του Θεού προς την Βασιλεία του Θεού, και δεύτερη η τυπολογική ή αναπαρασ ως αναπαράσταση των σωτηριωδών ιστορικών γεγονότων της ζωής του Χριστού ή γενικώτερα όλης της ιστορίας της σωτηρίας του κόσμου, όπως καταγράψ

Και ο Συμεών Θεσσαλονίκης (ΙΔ' – ΙΕ' αίων). όπως και ο Νικόλαος Καβάσιλας είναι πιστός στη μυσταγωγική παράδοση του Βυζαντίου και προβάλλεται ως ο μι λεπτομερειακή του έρευνα στη λειτουργική παράδοση μας χάρισε το μοναδικό σε πληρότητα λειτουργικό Του έργο, με το οποίο τρέφει πνευματικά και καθοδ εντρυφούν σε αυτό».

Εν τέλει εξέτασε, τους λόγους οι οποίοι οδήγησαν τον Συμεών Θεσσαλονίκης σε μεταρρυθμίσεις.

Εν κατακλείδι ανέφερε ότι «αποτελεί παράδειγμα ποιμα-ντικής ευαισθησίας που μας διδάσκει την ευταξία των ιερών ακολουθιών, τη θεολογική τους σημασία

Ακολούθησε η Εισήγηση του Ελλογιμωτάτου κ. Παναγιώτη Σκαλτσή, Αναπληρωτή Καθηγητή της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με θέμα

Ο ομιλητής υπογράμμισε ότι: «Γενικότερα κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας η Θεία Λατρεία αποτελεί το κέντρο της εκπαίδευσης και της πνευματικής ζωή, τα ερμηνευτικά υπομνήματα, ενοποιείται η Λατρεία με τις έντυπες εκδόσεις, παρατηρούνται καινοτομίες στην τάξη της, μέσα από τις λειτουργικές έριδες, ανα αναδεικνύεται η τιμή των νεομαρτύρων».

Ακολούθησε εποικοδομητική συζήτηση και η καθιερωμένη μεσημβρινή διακοπή όπου προσφέρθηκε το Γεύμα.

Κατά την απογευματινή Τέταρτη Συνεδρία προήδρευσε ο καθηγητής κ. Παναγιώτης Σκαλτσής και παρουσιάσθηκαν από τους εκλεκτούς ομιλητές τα εξής θέμ

Η πρώτη εισήγηση είχε ως θέμα «Κολλυβάδες και Θεία Λατρεία» με εισηγητή τον Πανοσιολογιώτατο Αρχιμανδρίτη κ. Νικόδημο Σκρέττα, Επίκουρο Καθηγητή

Ο ομιλητής ανέφερε πως : «Κατά την Τουρκοκρατία, εποχή επικίνδυνων και καταλυτικών τυποποιήσεων για τη Θεία Λατρεία της Ορθοδόξου Εκκλησίας, εμφ πατέρων. Η χορεία των αγιορειτών αυτών Αγίων ασχολήθηκαν με καίρια ζητήματα της λατρείας, όπως η Θεία Ευχαριστία και η συχνότητα της ευχαριστιακή Κυριακής ημέρας, η οποία δεν αποδέχεται πενθικές εκδηλώσεις.

Με γνώση λιπαρή της ιστορίας και της θεολογίας της Ορθοδόξου λατρείας, με στέρεες θεμελιώσεις στα πηγαία κείμενα, αλλά και με φρόνημα εκκλησιαστικό ι νοθεύσεις και παραχαράξεις σεβασμία λειτουργική παράδοση της Εκκλησίας, παρεμβαίνοντας ευεργετικά στο σύνολο σχεδόν των λειτουργικών προβληματι

Η σύγχρονη λειτουργική θεολογία και έρευνα οφείλει πολλά στους αγωνιστές αυτούς και πρωτοστάτες της αναδείξεως της ωραιότητας, της τάξεως, της ευσυ της λειτουργικής βιώσεως του λαού του Θεού, για την εποχή τους, αλλά πολύ περισσότερο για σήμερα».

Η δεύτερη εισήγηση ανεφέρτε στο θέμα: «Αυτοκρατορική εθιμοτυπία και Λατρεία». Ο Εισηγητής Αιδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Χρυσόστομος Ν Θεσσαλονίκης ανεφέρθη: «στις βασικές πηγές, οι οποίες συνδέονται άμεσα με την αυτοκρατορική εθιμοτυπία κατά τη βυζαντινή περίοδο».

Οι πηγές αυτές είναι οι εξής:

- 1) η Έκθεσις της βασιλείου τάξεως του Κωνσταντίνου Ζ΄ Πορφυρογεννήτου (945-959), συμπίλημα από κείμενα και έργα από τον 5ο έως τον 10ο αιώνα, τελική Φωκά, με την ουσιαστική συνδρομή του Βασιλείου Λεκαπηνού,
- 2) το Κλητωρολόγιον του Φιλοθέου, που συντάχθηκε το 899 και αποτελεί το εκτενέστερο και κυριότερο από τα Τακτικά του 9ου-10ου αιώνα, και
- 3) το Περί των οφικκιαλίων του ψευδο-Κωδινού Κουροπαλάτη, που συντάχθηκε μεταξύ 1347-1368. Στις πηγές αυτές εντοπίζεται πλούσιο υλικό που συνδέεται διασώζονται μόνον τα 37] κεφάλαια του πρώτου βιβλίου της Έκθέσεως). Βεβαίως οι πληροφορίες που παρέχουν οι κύριες πηγές της αυτοκρατορικής εθιμοτυ και άλλες ιστορικές πηγές, οι περιγραφές ξένων διπλωματών περιηγητών ή και κρατουμένων, οι αγιολογικές πηγές, η κανονική γραμματεία, δηλαδή οι κανόν κυρίως, για το θέμα μας, οι λειτουργικές πηγές, όπως το Συναξάριον-Τυπικόν και το Ευχολόγιον Κωνσταντινουπόλεως και ο Πραξαπόστολος, προκειμένου να αυτοκρατορικής εθιμοτυπίας κατά τις λεπτομέριές της.

Διαφαίνεται από την μελέτη των πηγών και την ιστορική εξέλιξη της λατρείας στο χώρο της ανατολικής ρωμαϊκής αυτοκρατορίας ότι η αυτοκρατορική εθιμο Κωνσταντινουπόλεως, και κατ' επέκταση των άλλων λειτουργικών κέντρων, σε τέτοιο βαθμό ώστε, όπως τονίζεται από τους ειδικούς μελετητές, όπως ο R. F. σύγχρονη λειτουργική πράξη έχει κληρονομήσει τελετουργικά σχήματα (π.χ. λιτανείες και άμφια) και αναφορές στα λειτουργικά κείμενα (ακολουθίες και ευχές

Πτυχές της αυτοκρατορικής εθιμοτυπίας των βυζαντινών, όπως η μνημόνευση των ηγεμόνων, προβλήθηκαν και προσέλαβαν νέο περιεχόμενο, κυρίως μετά τ των πολιτικών διακυμάνσεων στην Ελλάδα, προκλήθηκαν πολλές συζητήσεις, ενίοτε συγκρούσεις, γύρω από τα ζητήματα αυτά, τα οποία η Εκκλησία σήμερα καλώς νοούμενη λειτουργική της παράδοση όσο και προς το σύγχρονο πολιτισμικό και πολιτικό περιβάλλον».

Επακολούθησε γόνιμη συζήτηση και ενδιαφέρουσες τοποθετήσεις των συνέδρων, και μετά το Δείπνο έγινε συζήτηση επί γενικής φύσεως λειτουργικών θεμάτ

Τέλος δε και η σημερινή δεύτερη ημέρα του Συνεδρίου καλύφθηκε από το διαδικτυακό κανάλι intv.gr.

Εκ του Γραφείου Τύπου της Ιεράς Συνόδου